

Arkivnr: 2014/19488-17

Saksbehandlar: Johan J Meyer

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Administrasjonsutvalet		06.09.2018
Fylkesutvalet		19.09.2018
Fylkestinget		02.10.2018

Retningslinjer for folkevalde som ønskjer å varsle om kritikkverdige tilhøve i Hordaland fylkeskommune

Samandrag

Fylkestinget vedtok i møtet 13. juni i år å be fylkesrådmannen om utarbeide forslag til rutinar for varsling for politisk nivå. Forslaget som vert presentert i dette saksframlegget er utarbeidd med sikte på å få ei trygg og føreseieleg saksgang i handteringa av slike varslingssaker.

Økonomi: Utan betydning

Klima: Utan betydning

Folkehelse: Utan betydning

Regional planstrategi: Utan betydning

Forslag til innstilling

Utkast til retningslinjer for folkevalde som ønskjer å varsle om kritikkverdige tilhøve i Hordaland vert gjort gjeldande som rutine i Hordaland fylkeskommune

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Nils Egil Vetlesand
kst. fylkesdirektør øk.- og org.

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 25.07.2018

Innleiing og drøfting

Fylkestinget vedtok følgjande i møtet 13. juni i år i sak 92/2018: «Fylkestinget ber fylkesrådmannen utarbeide forslag til rutinar for varsling for politisk nivå.»

Ytringsfridomen for den einskilde er verna av grunnlova § 100. At det har vore naudsynt å få eigne lovreglar om varsling er i første rekke for å verne mot gjengjelding i ettertid. Desse lovreglane kring varsling er difor teke inn i arbeidsmiljølova for å styrke ytringsfridomen/ stillingsvernet i tilsettingsforholdet for arbeidstakaren. Det har ikkje vore meininga at reglane skal omfatte folkevalde og andre grupper i samfunnet som kan ha grunn til å melde om kritikkverdige tilhøve i ei verksemd.

Lovreglane medverkar vidare til at verksemder får eit medvite forhold til korleis ein handterer varslings saker. I Hordaland fylkeskommune er dokumentet «Varsling i Hordaland fylkeskommune» eit resultat av dette. Å ha ein rutine skapar tryggleik for alle partar i prosessen.

Dei folkevalde er føresette for alle som er tilsett i fylkeskommunen Det er difor god grunn for å gje dei folkevalde ein tilsvarande rutine for å varsle om det dei ser kan vere kritikkverdige tilhøve i fylkeskommunen. Å vite korleis ein melder slike observasjonar og samstundes vere viss på at meldinga vert handtert etter ein føreseieleg rutine skapar tryggleik i seg sjølv.

Varslingsutvalet som vart oppnemnd av regjeringa 11. november 2016 leverte sin rapport i NOU 2018:6 «Varsling – verdier og vern». Utvalet har drøfta spørsmålet om andre grupper enn dei som har eit arbeidsforhold bør inn under vernet, så som skoleelevar, pasientar og deltakarar i arbeidsmarknadstiltak. Utvalet har problematisert området, men har ikkje teke stilling til dette i vidare omfang enn at slike grupper når dei utfører arbeid for verksemda skal ha slikt vern som varslingsreglane gjev.

Andre offentlege instansar

Oslo kommune har oppretta ei ordning som gjev open tilgang for alle som ønskjer å varsle. Ordninga er omtala på heimesida til kommunen.

Askøy kommune har vedteke eigne retningsliner der dei folkevalde som er knytt til kommunen gjennom deltaking i kommunestyre råd og utval har høve til å varsle om kritikkverdige forhold «som korrupsjon, misligheter og andre lovbrudd i eller mot Askøy kommune. Det må foreligge en velbegrunnet mistanke får å melde fra». Reglane viser ellers til at politikarane normalt har to andre mogelege varslingsvegar: interpellasjons-ordninga der politikarane har fri tilgang til å ta opp spørsmål ved alle sider av den kommunale verksemda, og også høvet til å rette spørsmål direkte til kontrollutvalet.

Om forslaget til rutine

Forslaget som vert lagt fram her vil gje den folkevalde ei definisjon på eit kritikkverdig tilhøve som ho eller han kan relatere den aktuelle saka til. Denne definisjonen tilsvarar den som gjeld i varslingsrutinen for tilsette. Eit standard skjema for innlevering av varselet vil trygge at naudsynte opplysningar er med. Rutinen omtaler sakshandsaminga og til slutt kva den folkevalde varslaren kan forvente av opplysningar om konklusjonen i den aktuelle saka.

Utkast til

Varslingsrutine for folkevalde politikarar i Hordaland fylkeskommune.

Målgruppe for denne varslingsrutinen

Rutinen er utarbeidd for medlemmene og varamedlemmene til fylkestinget og dei som elles er valde av fylkestinget til å representere Hordaland fylkeskommune i ulike utval og råd.

Dei folkevalde er ikkje tilsett som arbeidstakarar i fylkeskommunen og er såleis ikkje omfatta av arbeidsmiljølova sine reglar om varsling. Rutinen gjev difor rettleiing for den folkevalde politikaren i korleis ho eller han kan varsle om det ein meiner er eit kritikkverdig tilhøve i Hordaland fylkeskommune.

Kva er varsling om kritikkverdige tilhøve?

For å sikre lik behandling av varslingssaker vert definisjonen i rutinen for tilsette om «Varsling i Hordaland fylkeskommune» nytta også i denne rutinen:

Det vert rekna som varsling når ein (...) seier frå om kritikkverdige forhold i verksemda, og kalla "whistleblowing". Med kritikkverdige forhold meiner ein noko som er i strid med lover og reglar, fylkeskommunen sine retningslinjer eller kva som allment vert oppfatta som forsvarleg og etisk akseptabelt.

Døme på kritikkverdige forhold er:

- Forhold som fører med seg fare for liv og helse
- Mobbing, diskriminering og trakassering
- Seksuell trakassering
- Korrupsjon
- Underslag, tjuveri eller økonomisk svik
- Brot på teieplikta, personvern eller tryggingrutinar
- Maktmisbruk

Kva som elles vert rekna som eit kritikkverdig forhold, skal tolkast i lys av kva det er knytt samfunnsinteresse til, altså at det må gjelde noko fylkeskommunen skal, og venteleg kan gjera noko med. Varselet bør vere tilstrekkeleg konkret til at fylkeskommunen kan forstå at det er tale om eit varsel og kva ein varslar om.

Varslingsvegar for dei folkevalde

Som folkevald har ein rett til å ta opp spørsmål ved alle sider av den fylkeskommunale verksemda gjennom innlevering av skriftleg sak. Det er tre alternativ for varsling av kritikkverdige tilhøve:

1. Nytte eige skjema for melding om kritikkverdige tilhøve. Skjemaet skal leverast fylkesordføraren.
2. Melde eiga sak til kontrollutvalet
3. Fremje ein interpellasjon som skal besvarast i Fylkestinget

Nærare om første alternativ (eige skjema)

Dei folkevalde skal primært nytte alternativ 1 for varsling av kritikkverdige tilhøve. Skjemaet som vert nytta skal signerast med fullt namn og skal adresserast/sendast til Fylkesordføraren, Postboks 7900, 5020 Bergen. E-post kan nyttast, men ver merksam på at sensitive personopplysningar ikkje skal sendast pr e-post.

Dersom varselet gjeld fylkesordføraren eller personar som er nærståande til fylkesordføraren slik at det kan stillast spørsmål om fylkesordføraren sin habilitet, skal varselet i staden sendast til fylkesvaraordføraren.

Den som varslar skal straks etter levering av varselet motta ei kvittering på at varselet er motteke.

Saksbehandling

Når fylkeskommunen har mottatt eit varsel om kritikkverdige tilhøve frå ein folkevald vil fylkesordføraren vurdere om saka skal følgjast opp av fylkesrådmannen, eller om saka skal leggjast fram for fylkestinget eller fylkesutvalet for vidare behandling. Fylkesordføraren kan og som eit tredje alternativ vurdere om saka skal leggjast fram for kontrollutvalet med sikte på eventuell forvaltningsrevisjon/ selskapskontroll.

Den folkevalde som har levert varselet skal innan rimeleg tid bli orientert om framdrifta i saka.

Saksbehandlinga skal følgje normale reglar i samsvar med forvaltningslova.

Avsluttande orientering til varslar

Den folkevalde som har varsla skal orienterast skriftlig om utfallet av varslinga, og der saka er lagt vekk utan vidare etterøkingar. Det må òg orienterast om kven som kjenner identiteten til varslaren, og på kva nivå saka vart handsama. Utover dette, har ikkje varslaren krav på nærare innsyn i sakshandsaminga eller kva vurderingar som vert gjort i saka.

Hordaland fylkeskommune
Skjema for folkevalde for melding om kritikkverdige tilhøve

Det vert vist til varslingsrutine for folkevalde politikarar i Hordaland fylkeskommune.

Eg gjev melding om følgjande kritikkverdige tilhøve:

Melding levert av: (namn og signatur)

Dato:

Kvittering for mottak ved fylkesordføraren sitt kontor:

Dato:

Saksprotokoll i fylkestinget - 02.- 03.10.2018

Anne Gine Hestetun (A) sette fram slikt forslag:

«Utkast til retningslinjer for folkevalde som ønskjer å varsle om kritikkverdige tilhøve i Hordaland vert gjort gjeldande som rutine i Hordaland fylkeskommune»

Øyvind Strømmen (MDG) sette på vegne av MDG og H slikt forslag:

«Tilleggspunkt.

Fylkestinget ber om at det vert lagt fram ei sak om oppretting av ein ekstern varslingskanal utanfor den fylkeskommunale administrasjonen, som skal gjelde for både folkevalde, tilsette og innbyggjarar. Det skal være mogleg å varsle anonymt.»

Røysting

Innstillinga fekk ingen røyster og fall.

Hestetun sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Strømmen sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Utkast til retningslinjer for folkevalde som ønskjer å varsle om kritikkverdige tilhøve i Hordaland vert gjort gjeldande som rutine i Hordaland fylkeskommune.

Fylkestinget ber om at det vert lagt fram ei sak om oppretting av ein ekstern varslingskanal utanfor den fylkeskommunale administrasjonen, som skal gjelde for både folkevalde, tilsette og innbyggjarar. Det skal være mogleg å varsle anonymt.

Notat

Dato: 25.09.2018
Arkivsak: 2014/19488-19
Saksbehandlar: johmeye

Til: Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Tillegg til sak: varslingsrutine for folkevalde politikarar i Hordaland fylkeskommune

Under behandlinga av sak PS 242/218 i Fylkesutvalets møte 20. september i år kom det fram kommentarar og innspel som fylkesordføraren har bede fylkesrådmannen om å innarbeide i eit revidert utkast til «varslingsrutine for folkevalde politikarar i Hordaland fylkeskommune».

Instituttet «interpellasjon» er strøket i det reviderte utkastet. Setninga «dersom varselet gjeld fylkesordføraren...» er flytta inn under pkt 1 i avsnittet om varslingsvegar. Elles er det berre gjort nokre språklege justeringar i det same avsnittet om «varslingsvegar for dei folkevalde»

Med desse endringane vil det reviderte utkastet til varslingsrutine for folkevalde politikarar få denne ordlyd:

Målgruppe for denne varslingsrutinen

Rutinen er utarbeidd for medlemmene og varamedlemmene til fylkestinget og dei som elles er valde av fylkestinget til å representere Hordaland fylkeskommune i ulike utval og råd.

Dei folkevalde er ikkje tilsett som arbeidstakarar i fylkeskommunen og er såleis ikkje omfatta av arbeidsmiljølova sine reglar om varsling. Rutinen gjev difor rettleiing for den folkevalde politikaren i korleis ho eller han kan varsle om det ein meiner er eit kritikkverdig tilhøve i Hordaland fylkeskommune.

Kva er varsling om kritikkverdige tilhøve?

For å sikre lik behandling av varslings saker vert definisjonen i rutinen for tilsette om «Varsling i Hordaland fylkeskommune» nytta også i denne rutinen:

Det vert rekna som varsling når ein (...) seier frå om kritikkverdige forhold i verksemda, òg kalla "whistleblowing". Med kritikkverdige forhold meiner ein noko som er i strid med lover og reglar, fylkeskommunen sine retningsliner eller kva som allment vert oppfatta som forsvarleg og etisk akseptabelt.

Døme på kritikkverdige forhold er:

- Forhold som fører med seg fare for liv og helse
- Mobbing, diskriminering og trakassering
- Seksuell trakassering
- Korrupsjon

- Underslag, tjuveri eller økonomisk svik
- Brot på teieplikta, personvern eller tryggingsrutinar
- Maktmisbruk

Kva som elles vert rekna som eit kritikkverdig forhold, skal tolkast i lys av kva det er knytt samfunnsinteresse til, altså at det må gjelde noko fylkeskommunen skal, og venteleg kan gjera noko med. Varselet bør vere tilstrekkeleg konkret til at fylkeskommunen kan forstå at det er tale om eit varsel og kva ein varslar om.

Varslingsveggar for dei folkevalde

Som folkevald har ein rett til å ta opp spørsmål ved alle sider av den fylkeskommunale verksemda gjennom innlevering av skriftleg sak. Det er to alternative varslingsveggar for varsling av kritikkverdige tilhøve:

1. Varsel til fylkesordføraren på eige skjema for melding om kritikkverdige tilhøve. Dersom varselet gjeld fylkesordføraren eller personar som er nærstående til fylkesordføraren slik at det kan stillast spørsmål om fylkesordføraren sin habilitet, skal varselet i staden sendast til fylkesvaraordføraren. (Når ein i det vidare viser til «fylkesordføraren», vil det same gjelde for fylkesvaraordføraren når varsel er sendt til fylkesvaraordføraren.)
2. Varsel gjennom skriftleg melding av eiga sak til kontrollutvalet

Nærare om første alternativ (eige skjema)

Dei folkevalde skal primært nytte alternativ 1 for varsling av kritikkverdige tilhøve. Skjemaet som vert nytta skal signerast med fullt namn og skal adresserast/sendast til Fylkesordføraren, Postboks 7900, 5020 Bergen. E-post kan nyttast, men ver merksam på at sensitive personopplysningar ikkje skal sendast pr e-post.

Den som varslar skal straks etter levering av varselet motta ei kvittering på at varselet er motteke.

Saksbehandling

Når fylkeskommunen har mottatt eit varsel om kritikkverdige tilhøve frå ein folkevald vil fylkesordføraren vurdere om saka skal følgjast opp av fylkesrådmannen, eller om saka skal leggjast fram for fylkestinget eller fylkesutvalet for vidare behandling. Fylkesordføraren kan og som eit tredje alternativ vurdere om saka skal leggjast fram for kontrollutvalet med sikte på eventuell forvaltningsrevisjon/ selskapskontroll.

Den folkevalde som har levert varselet skal innan rimeleg tid bli orientert om framdrifta i saka. Saksbehandlinga skal følgje normale reglar i samsvar med forvaltningslova.

Avsluttande orientering til varslar

Den folkevalde som har varsla skal orienterast skriftlig om utfallet av varslinga, òg der saka er lagt vekk utan vidare etterøkingar. Det må òg orienterast om kven som kjenner identiteten til varslaren, og på kva nivå saka vart handsama. Utover dette, har ikkje varslaren krav på nærare innsyn i sakshandsaminga eller kva vurderingar som vert gjort i saka.